

VI. Підтримка позитивної поведінки

Матеріали: фліпчарт, маркери, ручки, портфоліо «Благополуччя дітей», додаток «Підтримка позитивної поведінки»

Цілі тренінгу:

- описувати різноманітні прояви позитивної та негативної поведінки;
- використовувати стратегії підтримки позитивної поведінки;
- розробляти план заохочення дітей до позитивної поведінки.

№	Етап	Час	Хід тренінгу	Примітки
1	Вступ	15 хв	Тренер пропонує учасникам об'єднатися в дві команди: • Команда №1 – тренер пропонує учасникам обговорити «бажану» поведінку дітей (тобто ту, яку ви очікуєте від дітей) у форматі «Мозкового штурму» та зафіксувати приклади на аркуші паперу. <i>Наприклад: дитина слухає педагога, ділиться іграшками, матеріалами, активно бере участь в обговореннях, ввічливо спілкується з іншими тощо.</i> • Команда №2 – тренер пропонує учасникам обговорити «небажану» поведінку дітей (тобто ту, яку ви вважаєте неприйнятною) у форматі «Мозкового штурму» та зафіксувати приклади на аркуші паперу. <i>Наприклад: дитина не звертає увагу на педагога, заважає під час заняття, б'ється, жартує чи знущується над іншими.</i> ----- Адаптація для онлайн-формату Тренер запрошує учасників у дві сесійні зали, щоб у форматі «Мозкового штурму» визначити приклади «бажаної» (команда №1) та «небажаної» поведінки (команда №2). Тренер пропонує учасникам створити онлайн-дошку, обираючи доступний інтернет-ресурс, наприклад: Jamboard, Miro, Canva тощо – для командних нотаток. Після повернення до загальної зали тренер пропонує учасникам презентувати свої приклади «бажаної» та «небажаної» поведінки назагал. ----- Тренер фасилітує обговорення: • Що, на вашу думку, можна додати до проявів «бажаної» та «небажаної» поведінки? • Як би ви відреагували на прояви «небажаної» поведінки? • Яким чином педагог може підтримувати позитивну поведінку дітей?	Слайд 1 Слайд 2 Слайд 3 Слайд 4 Фліпчарт, маркери, папір

2	Теоретичні засади	10 хв	Тренер нагадує учасникам, що кожна дитина реагує на стрес чи життєві труднощі по-різному. Однією із значущих ознак реакції на стрес є зміни в поведінці дитини, і це, зазвичай, негативні прояви. Педагогам варто пам'ятати, що не існує «поганих» дітей, лише їхня поведінка може бути негативною і те, як педагоги реагують на її прояви, або заохочує до дисциплінованості, або навпаки – погіршує її. Тому реакція педагога на поведінку дитини безпосередньо впливає на її благополуччя. Тренер наголошує, якщо учасники помічають зміни у поведінці дитини або негативні прояви в її дисциплінованості, це часто свідчить про життєві труднощі чи стрес. Діти можуть переживати горе через втрату близької людини або стрес вдома внаслідок війни. Педагогам потрібно звертати увагу на негативну поведінку, якщо вона довго триває. Негативна поведінка може викликати у педагогів негативні емоції та навіть злість, проте варто пам'ятати, що за такою поведінкою, насправді, ховається її причина. Далі тренер зазначає, що існують два види стратегій щодо підтримки поведінки дітей: позитивна підтримка поведінки та негативне формування дисциплінованості з боку педагога. ● Позитивна підтримка поведінки заохочує дітей до дисциплінованості, допомагає їм зрозуміти причини та наслідки негативної поведінки; ● Негативне формування дисциплінованості – це коли педагог різко припиняє негативну поведінку дитини, зазвичай без пояснень, суворо караючи її. Тренер пропонує учасникам поміркувати та фасилітує обговорення: ● Як негативне формування дисциплінованості може впливати на дітей, особливо під час війни? Тренер зазначає, що негативне формування дисциплінованості змушує дітей почуватися в небезпеці і психологічно, і фізично. Це може збільшити ймовірність того, що діти знову будуть проявляти негативну поведінку. Тренер наголошує, що передбачуваність є дуже важливою для підтримки благополуччя дітей. Тому передбачувані реакції педагога на будь-які прояви і «бажаної», і «небажаної» поведінки є одним із способів забезпечити послідовність і структурованість освітнього процесу, а також психологічно безпечної атмосфери. Тренер зауважує, що для позитивної підтримки поведінки існує чотири практики, а під час цього тренінгу буде розглянуто та застосовано на практиці дві з них.	Слайд 5 Слайд 6 Слайд 7
---	-------------------	-------	---	--

		Чотири практики позитивної підтримки поведінки: ● Встановлення очікуваної поведінки за допомогою спільного створення правил із відповідними реакціями на них; ● Створення позитивного середовища за допомогою вибудови більш глибокої взаємодії між педагогами та дітьми, довіри одне до одного (для цього можна використовувати майже всі активності зі збірки «P.O.W.E.R.»); ● Заохочення до «бажаної» поведінки сприяє позитивній поведінці та запобігає негативній; ● Подолання «небажаної» поведінки: за допомогою обговорення причин і наслідків такої поведінки можна «перенаправити» дітей до позитивної, «бажаної» поведінки. Тренер зазначає, що підтримка поведінки має бути ітеративною, що заохочує дітей обмірковувати свою поведінку та прагнути до її позитивного прояву. Ключові акценти: ● Діти по-різному реагують на стрес і життєві труднощі. Війна впливає не лише на благополуччя дітей, а й на благополуччя їхніх батьків / опікунів, які вдома можуть не контролювати свої емоції, гніватися тощо. Так само і діти можуть поводитися так під час освітнього процесу. Крім того, діти можуть бути досить чутливими до всіх життєвих труднощів внаслідок війни, відтак дітям може бути складно контролювати свої емоції та поведінку. ● Позитивна підтримка поведінки спрямована на розвиток самоконтролю, а також зміну негативної поведінки у довгостроковій перспективі. Це передбачає акцент на заохоченні до позитивної поведінки, а не на покаранні. ● Негативне формування дисциплінованості, навпаки, спрямоване на покарання за «небажану» поведінку. Це може призвести до тимчасового припинення негативної поведінки, проте не допомагає дітям зрозуміти її причини та наслідки. ● Доведено, що суворі покарання лише посилюють «небажану» поведінку дітей та викликають недовіру до педагогів. Діти можуть закриватися в собі та не брати активну участь у взаємодіях під час освітнього процесу, якщо вони не розуміють, чому їх сварять, або коли відчувають небезпеку. ● Натомість позитивна підтримка поведінки є одним із способів створення відчуття передбачуваності. Діти знають, що очікувати, якщо вони порушують певні правила. Діти також більш схильні до «бажаної» поведінки, коли усвідомлюють важливість правил (особливо, якщо правила були створені спільно, а не лише педагогом).	

3	Заохочення до «бажаної» поведінки	10 хв	Тренер пропонує учасникам у форматі «Мозковий штурм» поміркувати, як можна заохочувати дітей до «бажаної» поведінки. Учасники називають власні приклади, а тренер фіксує їх на фліпчарті. <i>Наприклад:</i> • створити плакат у формі зірки з правилами поведінки; • дякувати дітям за прояви позитивної поведінки за допомогою наліпок, на яких можна зазначати, як саме діти поводитися; • визначити «нагороду» за позитивну поведінку групи / класу, наприклад: більше вільного часу або часу для вільної гри дітей; • запропонувати дітям роздавати одне одному зірки (або інші наліпки) за позитивну поведінку; • розмістити в освітньому просторі плакат, на якому можна було б фіксувати зірки (або інші наліпки) за дисциплінованість групи / класу. Тренер зазначає, що різноманітні заохочення дітей до позитивної поведінки мають бути цікавими дітям і вони не мають бути просто «винагородами», а саме поясненнями, чому така поведінка позитивно впливає на освітній процес. Відтак, діти мають чітко розуміти, за що вони отримують певне заохочення. Далі тренер запрошує присутніх поміркувати та запропонувати власну ідею заохочення учасників сьогодишнього тренінгу у дотриманні встановлених правил. Також тренер пропонує обрати учасника, який буде слідкувати за дотриманням правил і визначить, чи зможе тренінгова група отримати цю нагороду.	Фліпчарт, маркери, ручки Слайд 8
4	Подолання негативної поведінки	1 год 15 хв	Тренер пропонує учасникам ознайомитися з додатком «Підтримка позитивної поведінки» та зазначає, що педагоги, як і діти, теж можуть відчувати стрес чи переживати життєві труднощі. Саме тому педагогам варто усвідомлено підходити до власних очікувань щодо поведінки дітей. Додаток пропонує кроки підтримки позитивної поведінки: 1. Запитайте себе, чи дійсно дитина робить щось не так (чи її поведінка дійсно заважає освітньому процесу). 2. Поміркуйте, чи справедливі ваші очікування щодо дитини (не забувайте враховувати обставини, в яких опинилися діти). 3. Поміркуйте, чи усвідомлювала дитина, що вона погано поводить (чи обговорювали ви відповідні правила). Якщо ні, поясніть усім дітям, чому така поведінка є неприйнятною (не зазначаючи ім'я дитини, яка порушила певне правило). 4. Використайте стратегії підтримки позитивної поведінки:	Фліпчарт, маркери, ручки, додаток «Підтримка позитивної поведінки» Слайд 9 Слайд 10

			• обговоріть з дітьми правила поведінки (створіть плакат правил групи / класу та розмістіть його у просторі групи / класу); • знаходьтеся поруч з дитиною, що поводиться неприйнятно (зазвичай, коли педагог поруч, діти краще контролюють свою поведінку); • змінюйте тон чи гучність голосу, щоб привернути увагу дітей (наприклад, почніть шепотіти); пам'ятайте, що педагог ніколи не повинен кричати на дітей; • використовуйте невербальні підказки щодо поведінки (наприклад, поплескайте в долоні, вкажіть пальцем на вухо тощо), але переконайтеся в тому, щоб такі сигнали не викликали негативних емоцій у дітей. 5. Зазначте наслідки небажаної поведінки: обговоріть з конкретною дитиною причини її поведінки (бажано наодинці), чому її конкретна поведінка неприйнятна, зазначте наслідки такої поведінки, які відповідають конкретній ситуації. Далі тренер звертається до учасників, пропонуючи випробувати стратегії підтримки позитивної поведінки на практиці за допомогою сюжетно-рольової гри. Тренер пропонує учасникам об'єднатися в команди по 3-4 особи та описує різні педагогічні ситуації для кожної команди: • Ситуація №1: поки педагог пояснює певний матеріал під час заняття / уроку, двоє дітей шепечуться і голосно сміються. • Ситуація №2: педагог запропонував дітям об'єднатися в команди по 3 особи, а одна дитина відмовилася і сказала, що вона ненавидить свою групу / клас. • Ситуація №3: одна дитина висміює іншу дитину за одяг. • Ситуація №4: дитина заснула під час заняття / уроку. • Ситуація №5: двоє дітей голосно сперечаються під час перерви і схоже, що ця суперечка переростає в бійку. Тренер пропонує учасникам в командах спочатку обговорити відповідні ситуації, поміркувати, як можна вплинути на таку поведінку дітей, а потім обрати, хто з учасників буде дітьми, а хто – педагогом у сюжетно-рольовій грі. Тренер нагадує, що учасникам варто скористатися стратегіями, запропонованими в додатку «Підтримка позитивної поведінки». ----- Адаптація для онлайн-формату Тренер пропонує активність у сесійних залах. -----	Слайд 11
--	--	--	---	----------

			Після обговорення команд, тренер пропонує учасникам презентувати результати обговорення у форматі сюжетно-рольової гри. Тренер фасилітує обговорення після кожної сюжетно-рольової гри: • Який був позитивний вплив такої реакції педагога на проблемну ситуацію? • Як ще педагог міг відреагувати на прояв негативної поведінки? • Які існують альтернативні способи впливу на таку поведінку в групі / класі? Ключові акценти: • Підтримка позитивної поведінки починається із визначення такої поведінки та формування очікувань, наприклад, за допомогою спільного встановлення правил групи / класу. • Реакції педагога на негативну поведінку завжди мають бути спокійними, послідовними та справедливими. Пам'ятайте, що діти можуть бути в стані стресу внаслідок війни. • Якщо поведінка дитини не покращується, педагогу важливо зберігати спокій, визначити причини такої поведінки та ставитися з розумінням до дитини. Якщо поведінка дитини погіршується, педагог може поспілкуватися з дитиною наодинці, щоб зрозуміти, що саме спричиняє таку поведінку.	
5	Підсумки	10 хв	Тренер пропонує пригадати ключові акценти тренінгу (тренер може поставити учасникам запитання або запросити бажаючих озвучити основні думки чи ідеї тренінгу). Орієнтири для обговорення: • заохочення до «бажаної» поведінки – стратегії мотивації дітей до позитивної поведінки; • подолання «небажаної» поведінки – послідовні кроки формування дисциплінованості з усвідомленням того, що негативна поведінка може бути викликаною стресом та життєвими труднощами. Далі тренер пропонує учасникам дати відповідь на запитання та зробити нотатки у їхніх портфоліо «Благополуччя дітей»: • Як ви будете заохочувати дітей до позитивної поведінки? • Як ви будете долати «небажану» поведінку дітей? Тренер фасилітує сесію запитань-відповідей.	Портфоліо «Благополуччя дітей», фломастери, ручки Слайд 12